

Predikan av Jenny Arnerlöf – Kampen mot ondskan – 2024

Berättelsen om David och Goliat måste ligga nära toppen på allmänhetens lista över favoritberättelser från Gamla Testamentet. Den unga Davids övertygelse och sårbarhet som fäller den hotfulla och övermodiga Goliat med sådant mod och list. Det är lätt att vilja identifiera sig med David. Men frågan är hur länge vi får göra det? Jag menar, det finns en tendens hos även förmögna och mäktiga människor att identifiera sig med David. Även när deras förutsättningar liknar mer Goliats. Hur kan det komma sig?

Oavsett hur mäktiga vi blir, vet vi alla innerst inne att vi är sårbara. Vi kan alla bli sårade – särskilt om vi vill uppnå äkta kärlek i våra vänskap och relationer. Det är därför i princip alla identifierar sig med David i denna berättelse. Fast om du vet något om Davids berättelse vet du att när han kom till makten som Israels kung blev han själv något av en Goliat. David fick mer och mer makt, blev mindre och mindre sårbar, och gjorde avskyvärda saker mot folk som stod honom närmast. Han kom så småningom till insikt om ondskan i hans handling och hans ångerfulla psalmer är bland hans största gåvor till oss genom tiderna så vi ska inte fastna på det. Men hans liv påminner oss att makt har en tendens att korrumpas och skada även den mest hängivna troende. Davids liv lär oss att skiljelinjen mellan gott och ont går inte mellan olika sorters människor. Den är rörlig och går genom varje människa.

En liknande linje går genom makt och sårbarhet. Makt är inte per automatik ond – den ger ju även möjligheten att välsigna. Och sårbarhet som ett permanent tillstånd är varken önskvärt eller bra. Så vad är det som behövs för att sårbarhet inte blir lika med utsatthet och så att makt inte blir lika med översitteri och utnyttjande av andras sårbarhet? Och vad har allt detta att göra med kampen mot ondskan?

Som vi hörde i dagens evangelietext var Jesus inte rädd för sin egen makt - han kallade sig själv den starkare mannen. Styrka som liknar hans styrka är en gåva från Gud och episteltexten uppmanar oss att ta honom till föredöme. Episteltexten kommer vi inte hinna utforska men den blir intressantare när vi läser den som vägledning för en sund sårbarhet. Särskilt om vi tänker på mottagarnas bakgrunder. Men innan vi lämnar David och Goliat bakom oss, vad kan vi ta till oss från deras berättelse? Hur möter vi livets skrämmande utmaningar utan att själv bli något skrämmande?

I versen strax före dagens läsning provade den unga David att gå i Kung Sauls skyddsrustning. Det blev genast tydligt att David inte kunde fungera som sig själv i den. Kungens rustning fjärmade honom från styrkorna som han hade utvecklat som herde. Och även om en herdes utrustning verkade otillräcklig förstod David att hans viktigaste styrka i mötet med den hotfulla kombinationen av hans tillit till Gud och hans självkänedom. Vilka situationer frestar dig att rusta upp som om du var någon annan än du är?

Davids otippade seger var poetiskt och sagolikt – Goliat fälldes och dödades med sitt eget svärd. När vi läser om dödssiffrorna från krigen som pågår i vår närhet nu är vår glädje över Davids seger bittersöt. Det är svårt att tåla våldet som kamp emot ondskan så ofta innebär och nästan verkar kräva i världen sådan den är.

Vi lever i en värld präglad av våld; verbalt våld och fysiskt våld. Varför finns det så mycket våld i världen? De flesta urgamla skapelseberättelserna innehåller våld vilket är ett sätt att säga att våld är bara en oundviklig del av världens struktur. Så vitt jag vet finns det bara en skapelseberättelse som inte innehåller våld och det är den judiska

skapelseberättelsen som vår tradition är grundat på. Enligt vår tradition är våld en del av det som gick fel i skapelsen. Så tidigt som i Första Mosebokens 6:e kapitel står det att människors våld fick Gud att betrakta jorden som fördärvad. Så på sätt och vis är Bibelns stora berättelse en berättelse om Guds kamp mot ondskan i sin skapelse. Det är en kamp som förs på hela skapelsens vägnar.

I Kristus har Gud gjort två definitiva åtgärder i kampen mot ondskan. Den första åtgärden är att Gud i Kristus har besegrat ondskan utan att begå våld. Jesus använde sin styrka för att uthärda ondskans många försök att få honom att komma på fall. Hans gärning i Guds kamp mot ondskan var unik och effektiv – ett lysande exempel på styrka och sårbarhet för att skydda oss från krafter vi stod hjälplösa inför. Den andra åtgärden är att i Kristus har Gud gett oss allt vi behöver för att stå emot ondskan.

I dagens evangelietext hamnade Jesus i ett märkligt samtal med en blandad folkskara; en del var sympatisörer, en del var fientlig och ytterligare en del var skeptiska. Jesus hade helat en man som hade drabbats av det onda. Mannen var stum och på så sätt drabbad av en kraft som hindrade honom från det fulla livet som Gud menar att människor ska ha – ett liv i kommunikativ relation med andra. Jesu helande av mannen möttes av olika reaktioner från folkskaran. Somliga häpnade, andra var fientliga och försökte kasta mörker över hans ljusa handling. Resten valde att kräva ytterligare bevis. De som agerade fientlig antydde att Jesus var allierad med ondskan som han bekämpade. Att kalla det goda för ond var den värsta förolämpningen de kunde hitta på.

I sitt svar till folkskaran använde Jesus logik och han tog hjälp av bildspråk från Israels egen historia. Israels folk var välbekant med vad som väntade ett rike som råkade i strid med sig själv. Det var omständigheterna som ledde till deras tragiska fångenskap i Babylon. Jesu referens till Guds finger skulle ha väckt minnet av de enda två platser i skrifterna som talar om Guds fingrar. Den första är när Faraos siare erkände ”detta är Guds finger” när Moses broder Aaron orsakade plågan av myggor innan Israels befrielse från slaveri. Den andra är handskriften på väggen som förstörde festen hos den babyloniska kungen Belshassar. Fingrar från en hand skrev budskapet att Belshassars rike hade delats och givits åt meder och perser, vilket är vad som hände. Antingen skulle Jesu opponenter erkänna att Jesus var värd ett erkännande eller så skulle de inse att de satte sig emot Guds rike när de satte sig emot honom.

Så gav han dem sedan en liknelse som handlar om de två krafterna som de behövde välja mellan. Den handlar om en stark man och en ännu starkare man. Jesus sätt att lägga upp det på antyder att den starka mannen är en ond makt som har tagit skapelsen i besittning. Den ännu starkare makten som övermannar och berövar den starka mannen sin makt är Jesus själv.

Allt läggs inte ut tydligt i liknelsen men hur har ondskan hållit världen i sitt grepp? Den Nya Testamentets primära svar på den frågan är med Synden och Döden. Jesus med sin enkla men dunkla liknelse säger att han är starkare än dessa krafter och är på väg att övermanna dem. Genom att uppstå från döden bryter han dess kraft och genom att ge förlåtelse för synd har Jesus berövat ondskan av sina viktigaste vapen. De som ifrågasatt honom och de som ville sätta honom på prov behövde inse vilken sida de själv stod på i Guds kamp mot ondska liksom vi alla

behöver göra. Som Bob Dylan sjöng ”You gotta serve somebody” (du måste tjäna någon). Det finns ingen neutral sida i Guds kamp mot ondskan.

Vi människor är alltid under styret av en starkare makt, men vi är fria att välja mellan den starka mannen och den starkare mannen. Den starka mannen är hänsynslös och har en förkärlek för kaos och destruktions. Som det står i Uppenbarelseboken är hans raseri stort ty han vet att hans tid är kort. Den starkare mannen är Jesus själv och han har nu makt över Guds fiende och fiendens hantlangare Synden och Döden.

Jesu sista liknelse säger att om vi på egen hand försöker att befria oss från fiendens krafter utan att fylla deras plats med Guds närvaro, kommer vi att bli en fullkomligt övermodig röra och ha det värre än när vi började. Lämnade åt oss själva tenderar vi att dras åt Goliat hållet. Vi behöver Jesus och kraften av hans seger för att kunna stå emot ondskan i vårt eget liv och på andras vägnar. Genom att imitera honom lär vi oss hur en sund användning av makt och en väl-genomtänkt sårbarhet ser ut.

Jesus lär oss att nyckeln till att hålla vår makt frisk är att använda det för att tjäna istället för att bli tjänad. Makt är till för att göra gott och skydda istället för att utnyttja varandras sårbarhet. Detta är en oerhört viktig aspekt av kampen mot ondskan. Dagens texter ger många ledtrådar om olika insatser som behövs i kampen mot ondskan. Vård och omsorg för de drabbade, att hjälpa de som är utan röst att bli hörda, att stå upp emot det som är hotfull, att undvika våld, att tala sanningen och inte kalla det som är gott för ont bara för att vi inte tycker om personen som har gjort gott. Jesus vill inte se människors liv sluta värre än de började. Han vill se oss leva liv som är hela och som överflödar med godhet. Han

har kallat oss att vara delaktiga i hans seger över ondskan och för att han delar sin seger med oss kan vi göra det, hans namn till ära. Amen.